

Atf (cite): Batman, Hüseyin, Kaya, Çağatay Serkan, Korkman, Hamdi (2024). Öğretmenlerin Çocuk Cinsel İstismarını Bildirmeye Yönelik Tutumları: Afyonkarahisar Örneği, *Kocatepe Beşeri Bilimler Dergisi*, 1, 71-88.
Doi: [10.61694/kbbd.1400275](https://doi.org/10.61694/kbbd.1400275).

Makale Türü: Araştırma Makalesi | Paper Type: Research Paper

Öğretmenlerin Çocuk Cinsel İstismarını Bildirmeye Yönelik Tutumları: Afyonkarahisar Örneği

Hüseyin BATMAN¹, Çağatay Serkan KAYA², Hamdi KORKMAN³

Öğretmenlerin Çocuk Cinsel İstismarını Bildirmeye Yönelik Tutumları: Afyonkarahisar Örneği

Teachers' Attitudes Towards Reporting Child Sexual Abuse: Afyonkarahisar Example

Özet

Bu çalışmada, öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutumları araştırılmıştır. Araştırma, Afyonkarahisar ilinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma öncesinde etik kurul ve uygulama izni alınmıştır. Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı resmi okul öncesi, ilkokul, ortaokul ve liselerde çalışan 230 kadın, 177 erkek olmak üzere 407 öğretmenden veri toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, Walsh vd., (2010) tarafından geliştirilen ve Koç vd., (2020) tarafından Türkçeye uyarlanan Öğretmenlerin Çocuk Cinsel İstismarını Bildirmeye Yönelik Tutumları Ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmış ve birden fazla değişken arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutum puanları ile öğretmenlerin yaşları, medeni durumları, çocuk sahibi olup olmama durumu ve sahip olunan çocuk sayısı, branşları, görev yaptıkları okulun eğitim seviyesi ve mesleki tecrübe süresi gibi değişkenler arasında anlamlı ilişkiler bulunamamış; öğretmenin cinsiyeti, daha önce cinsel istismar bildiriminde bulunup bulunmama, cinsel istismar hakkında bilgi düzeyi arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Elde edilen bu bilgiler ilgili alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır.

Abstract

In this study, teachers' attitudes towards reporting child sexual abuse were investigated. The research was carried out in Afyonkarahisar province. Ethics committee and application permission was obtained before the research. In the study, data were collected from 407 teachers (230 females, and 177 males); working in public preschool, primary school, secondary school and high school affiliated with the Directorate of National Education in Afyonkarahisar province. The Teachers' Attitudes Towards Reporting Child Sexual Abuse Scale and personal information form, developed by Walsh et al., (2010) and adapted into Turkish by Koç et al., (2020), were used as data collection tools. The relational scanning method was used in the research and the relationship between more than one variable was examined. As a result of the analysis; no significant relationships were observed between teachers' attitude scores towards reporting child sexual abuse and variables such as teachers' ages, marital status, whether or not they have children, the number of children they have, their branches, the education level of the school they work in, and the duration of professional experience. On the other hand, significant relationships were observed between the teacher's gender, whether he/she had reported sexual abuse before, and his/her level of knowledge about sexual abuse. This obtained information was discussed within the framework of the relevant literature.

Anahtar Sözcükler: Bildirim, cinsel istismar, çocuk, okul, öğretmen.

Key Words: Notification, sexual abuse, child, school, teacher.

¹ Doç. Afyon Kocatepe Üniversitesi, socialbatman@gmail.com, 0000-0001-8902-1577

² Arş. Gör. Afyon Kocatepe Üniversitesi, cagatayserkankaya@gmail.com, 0000-0002-9822-2490

³ Doç. Dr. Afyon Kocatepe University, hkorkman@aku.edu.tr, 0000-0001-6025-9696

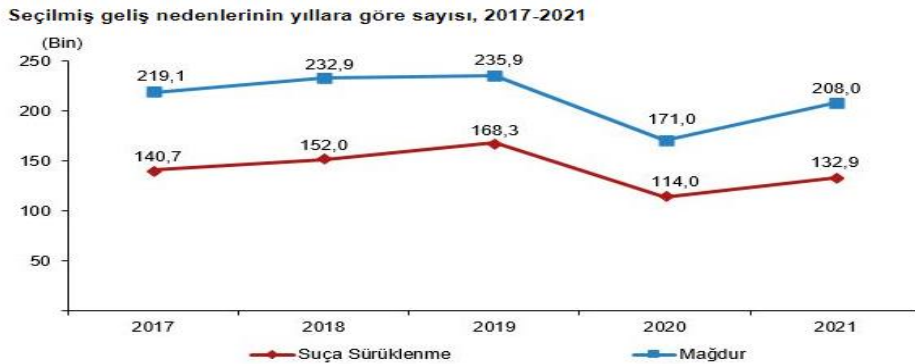
Makale Geliş Tarihi (Received): 04.12.2023 Makale Kabul Tarihi (Accepted): 01.02.2024

1. Giriş

Çocuklar dünya genelinde korunmaya ihtiyaç duyan bireyler olarak görülmektedir. Fiziksel ve ruhsal açıdan gelişimini tam olarak sağlayamamış, dışarıdaki tehlikelerle baş etme kabiliyetini elde edememiş çocuklar istismara açık bir duruma gelmektedir (Kök, 2006, s. 3). Çocuk cinsel istismarı, şiddet ve ihmal çocukları ve toplumun genelini etkileyen uzun süreli etkileri olan büyük bir sağlık sorunudur (Salehi vd., 2022, s. 1). Çocuğun istismar edilmesi ve ihmale uğraması ortak bir sorun olarak görülmektedir (Yaşat-Aksay ve Kar, 2022, s. 95). Çocukların maruz kaldığı istismar dört başlıkta ele alınmaktadır; bunlar fiziksel istismar, cinsel istismar, duygusal istismar ve ihmal şeklindedir (Polat, 2021, s. 47). Çocuğun maruz kaldığı istismar türleri içinde tespiti en güç olan istismar türü cinsel istismardır (Bulut, 2007, s. 141). Cinsel istismar; çocuğun tam olarak idrak edemediği, gelişim düzeyi bakımından hazır olmadığı ya da toplumun ortaya koyduğu tabulara ve yasalara aykırılık teşkil eden cinsel faaliyetlere dahil edilmesi durumudur (Yaşat-Aksay ve Kar, 2022, s. 95). Özellikle çocukluk çağında maruz kalınan cinsel istismar hadisesi çocuğu derinden etkileyen, duygusal bakımdan sarsıcı, yaşamında derin etkiler bırakan ve hayat boyu etkileri hissedilen acı bir tecrübedir (Bayrak vd., 2021, s. 218). Uluslararası literatüre bakıldığında, erkek çocuklar arasında cinsel istismara maruz kalanların oranı %3-18, kız çocuklarının oranı ise %10-34 olarak tespit edilmiştir (Bağ ve Alşen, 2016, s. 9).

Cinsel istismar kısa ve uzun vadede kişide bu denli fiziksel ve ruhsal açıdan olumsuz etkiler bırakmasına rağmen (Azzopardi vd., 2018, s. 258), 1990'lı yıllara kadar başta ABD ve Avrupa'nın batısında yer alan gelişmiş ülkelerde bu soruna ilişkin gerekli ihtimamın ve dikkatin ortaya konulmadığı bir olgu şeklinde kendini göstermiştir (Renzoive, 2018'den akt., Dolunay-Sarıca ve Coşkun, 2020, s. 4). Cinsel istismar hadiselerinde genelde olayın mağduru aynı zamanda olayın tek görgü tanığı durumunda olmaktadır (Brubacher vd., 2013, s. 443). Bunun yanında kimi zaman yaşanan istismarı kanıtlayabilecek herhangi bir fiziksel kanıt bulunmamaktadır (Lamb vd., 2000, s. 258). Bu nedenle cinsel istismar mağduru çocuklar seslerini yetkililere ulaştırabilme hususunda birtakım güçlüklerle karşı karşıya gelmektedir (Powell ve Barnett, 2015, s. 368).

Şekil 1. Çocukların yıllara göre suça sürüklenme ya da suç mağduru olma istatistikleri (Kaynak: TÜİK, 2022)

Türkiye’de cinsel istismara maruz kalan çocukların sayısında son yıllarda bir artış olduğu görülmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) istatistiklerine göre 2020 yılında mağdur olarak güvenlik birimlerine getirilen çocuk sayısı 171.000 iken bu sayı 2021 yılında 208.000’e çıkmıştır (TÜİK, 2022). 2020 yılındaki hafif ölçekteki düşüşün o yıl etkili olan ve bireyleri eve kapanmasına sebebiyet veren Covid-19 pandemisi ile ilgili olduğu düşünülmektedir.

Anayasamız çocuk ve ailenin koruması konusunda devlete sorumluluk atfetmiştir. Örneğin Anayasanın 41. Maddesi; “Aile Türk toplumunun temelidir ... devlet ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve

çocukların korunması ... için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar” denilmektedir (T.C. Anayasası, 1982). Anayasanın 10/3 maddesi de çocukları korumaya ilişkin alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmez ibaresine yer vermiştir (Aydın, 2018). Bunun yanı sıra Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinin 19. md. çocukların ana-babalarının veya başkalarının bakımı altında bulunurken her tür şiddete karşı korunmaları gerektiğini söylemektedir. Ayrıca sözleşmenin 37. md. çocuğa yönelik işkence ya da zalimce aşağılayıcı bir muameleye, cezaya maruz bırakılmama hakkını ifade etmektedir (Akyüz, 2013).

Cinsel istismar mağduru olduğu şüphesi bulunan çocukla ilgili bir bilgiye ulaşan kişinin bu durumu güvenlik güçlerine (polis, jandarma) bildirimde bulunması gerekmektedir (Ulukol vd., 2013). Bu görev sıradan vatandaş içinde kamu görevlileri içinde bir kamusal görev olarak değerlendirilmekte ve olaydan haberi olduğu halde suçu kolluk kuvvetlerine bildirmeyenlerle ilgili adli işlem söz konusu olmaktadır. Örneğin Türk Ceza Kanunu (TCK) 279/1 maddesinde kovuşturma ve soruşturma gerektiren bir suçun işlendiğini görevi gereği öğrendiği halde bu durumu adli birimlere iletme hususunda ihmalkâr davranan, geciken kamu görevlisi altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır denilmektedir (TCK, 2004). Özellikle “öğretmenlerin” çocuk cinsel istismarı hakkında bilgi alma durumlarının diğer kamu görevlilerine nazaran daha kuvvetli olduğu düşünülmektedir. Gün boyu çocuklarla iç içe olan ve çocukları dinleme, gözleme olanağı bulunan öğretmenlerin bu tür istismar hadiselerini duyma ve akabinde bu durumu ilgili birimlere bildirme olasılığının yüksek olduğuna inanılmaktadır. Çünkü öğretmenler çocukların diğer yaşlılarıyla birlikte bir arada görme imkanına sahip olduğundan aradaki farkı daha net şekilde görebilir, öğrencisinin davranışlarında içe kapanma keyifsizlik, hırçınlık vb. saldırganlık durumlarını gözlemleyebilir ve bu durumu çocukla görüşme imkânı bulabilir (Şahin ve Beyazova, 2001). Ancak öğretmenlerin tüm bu hususları yerine getirebilmeleri için istismar ve ihmal konularında “bilgiye sahip olmaları” gerekmektedir (Dilsiz ve Mağden, 2015).

2. Yöntem

Nicel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama deseni, çeşitli değişkenlerin evrenden alınan bir örneklem üzerinden incelenmesine olanak tanımaktadır (Creswell ve Creswel, 2021, s. 147). Bu çalışmada tarama deseninin bir alt türü olan ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Söz konusu desen araştırmacının herhangi bir müdahalede bulunmaksızın, birden fazla değişken arasındaki ilişkiyi incelemesine fırsat tanımaktadır (Büyüköztürk vd., 2012, s. 184).

2.1. Araştırmanın Amacı

Araştırma amacını öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda belirlenen araştırma soruları şu şekildedir:

1. Öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutumları, cinsiyet ve yaş değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
2. Öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutumları medeni durum, çocuk sahibi olup olmama durumu ve eğer çocuk sahibi ise sahip olunan çocuk sayısı gibi demografik değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutumları, öğretmenlerin branşı, görev yaptıkları okulun eğitim düzeyi, meslekte geçirdiği süre gibi görevine ilişkin değişkenlerine göre farklılaşmakta mıdır?

4. Öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutumları, meslek hayatı boyunca herhangi bir çocuk cinsel istismarı bildiriminde bulunup bulunmaması, daha önce çocuk cinsel istismarına ilişkin bir eğitim alıp almaması ve çocuk cinsel istismarı konusundaki bilgi düzeyi gibi çocuk cinsel istismarına ilişkin değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır?

2.2. Veri Toplama Araçları

Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ile Walsh vd. (2010) tarafından geliştirilip Türkçeye uyarlaması Koç vd. (2020) tarafından yapılan Öğretmenlerin Çocuk Cinsel İstismarını Bildirmeye Yönelik Tutumları Ölçeği'nin yer aldığı anket formu aracılığıyla toplanmıştır.

2.2.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan bu formda katılımcıların cinsiyeti, yaşı, çocuk sahibi olma durumu, eğer çocuğu varsa çocuk sayısı, branşı, görev yapılan okulun eğitim düzeyi, çocuk cinsel istismarı hakkındaki bilgi düzeyi, daha önce çocuk cinsel istismarına ilişkin herhangi bir eğitim alıp almadığı ve daha önce çocuk cinsel istismarına ilişkin herhangi bir bildirimde bulunup bulunmadığı, eğer bildirimde bulunmuşsa cinsel istismar bildiriminde bulunulan öğrencinin cinsiyeti ve yaşı gibi çeşitli sosyodemografik özellikler hakkında bilgi edinmeyi amaçlayan sorular bulunmaktadır.

2.2.2. Öğretmenlerin Çocuk Cinsel İstismarını Bildirmeye Yönelik Tutumları Ölçeği (ÖÇCİBYTÖ)

Walsh vd. (2010) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinalinde 14 madde bulunmaktadır. Türkçeye uyarlama çalışması Koç vd. (2020) tarafından yapılmıştır. 14 soruluk ölçekte bulunan bir madde çıkarılarak Türkçe forma 13 soruluk son hali verilmiştir. 5'li likert türde hazırlanan ölçek sorularında katılımcıların her ifade için kendilerini ne kadar tanımladığını (%0, %25, %50, %75, %100) işaretlemeleri istenmektedir. Ölçeğin 2., 3., 9., 10., 12. ve 13. maddeleri için ters puanlanma işlemi uygulanmaktadır. Ölçek puanındaki artış raporlamaya ilişkin tutumun arttığına işaret etmektedir. Ayrıca ölçeğin raporlama rolüne bağlılık, raporlamaya sistemin etkili yanıt vereceğine güvenme ve raporlamanın sonucu hakkında endişelenme şeklinde 3 alt boyutu bulunmaktadır. Cronbach's α katsayısı ölçek toplamı için 0,84, raporlama rolüne bağlılık alt boyutu için 0,79, raporlamaya sistemin etkili yanıt vereceğine güvenme alt boyutu için 0,60, raporlamanın sonucu için endişelenme alt boyutu için ise 0,77 olarak bulunmuştur. Cronbach's α katsayısı bu çalışmada ölçek toplamı için 0,71, raporlama rolüne bağlılık alt boyutu için 0,92, raporlamaya sistemin etkili yanıt vereceğine güvenme alt boyutu için 0,26, raporlamanın sonucu hakkında endişelenme alt boyutu için 0,58 olarak bulunmuştur.

2.3. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Afyonkarahisar ilinde Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve liselerde çalışan öğretmenler oluşturmaktadır. İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün resmi internet sayfasından edinilen bilgilere göre Afyonkarahisar'da toplam 8.713 öğretmen görev yapmaktadır. Uygun örnekleme yönteminde belirleyici faktör katılımcıların ulaşılabilirlikleri ve uygunluklarıdır. Araştırmamıza bu örnekleme yöntemi ile 407 kişilik bir örneklem grubu dahil edilmiştir. Altunışık vd. (2012) tarafından bazı evren büyüklükleri için gerekli örnek büyüklüğü tablosuna göre örneklem evreni temsil gücüne sahip sayıdadır. Tablo 1 ve Tablo 2 ile katılımcılara ilişkin tanımlayıcı bilgiler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların Tanımlayıcı Bilgilerine İlişkin Kategorik Veriler

<i>Cinsiyet</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Kadın	230	56,5
Erkek	177	43,5
<i>Medeni Durum</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Bekar	74	18,2
Evli	315	77,4
Boşanmış/Eşi Vefat Etmiş	18	4,4
<i>Çocuk Durumu</i>		
Çocuğu var	288	70,8
Çocuğu yok	119	29,2
<i>Branş</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Yabancı Dil	37	9,1
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	26	6,4
Fen Bilimleri	27	6,6
Rehberlik	28	6,9
Matematik	41	10,1
Okul Öncesi	34	8,4
Türkçe ve Edebiyat	31	7,6
Sosyal Bilimler	25	6,1
Sınıf	114	28
Diğer	44	10,8
<i>Görev Yapılan Okul</i>		
Okul Öncesi	20	4,9
İlkokul	152	37,3
Ortaokul	162	39,8
Lise	73	17,9
<i>Çocuk Cinsel İstismarı Bilgi Düzeyi</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Düşük	16	3,9

Orta	266	65,4
Yüksek	125	30,7
<i>Çocuk Cinsel İstismarı Eğitim Durumu</i>		
Eğitim Almış	156	38,3
Eğitim Almamış	251	61,7
<i>Çocuk Cinsel İstismarı Bildirim Durumu</i>		
Bildirimde Bulunmuş	32	7,9
Bildirimde Bulunmamış	375	92,1

Tablo 2. Katılımcıların Tanımlayıcı Bilgilerine İlişkin Sürekli Veriler

<i>Değişken</i>	<i>n</i>	$\bar{x}\pm ss$	<i>min</i>	<i>max</i>
Yaş	407	37,43±7,73	21	61
Çocuk Sayısı	288	1,83±0,72	1	6
Mesleki Tecrübe (Yıl)	407	13,51±8,06	1	40

Tablo 1 ve Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların %56'sını kadınların, %43,5'ini ise erkeklerin oluşturduğu görülmektedir. Katılımcıların %77,4'ü evli, %18,2'si bekar, %4,4'ü ise ya eşinden boşanmış ya da eşi vefat etmiştir. %70,8'inin çocuğu olmakla birlikte sahip olunan çocuk sayısı en az 1 en fazla 6'dır. Ortalama çocuk sayısı 1,83±0,72'dir. Katılımcıların yaşları ise 21 yaş ve 61 yaş arasında değişmekte olup örneklem grubun yaş ortalaması 37,43±7,73'tür.

Katılımcıların %28'ini Sınıf, %10,1'ini Matematik, %9,1'ini Yabancı Dil, %8,4'ünü Okul Öncesi %7,6'sını Türkçe/Türk Dili ve Edebiyatı, %6,9'unu Rehberlik, %6,6'sını Fen Bilimleri, %6,4'ünü Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %6,1'ini ise Sosyal Bilimler branşlarından öğretmenler oluştururken %10,8'lik grubu bu branşların dışında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin %39,8'i ortaokul, %37,3'ü ilkökul, %17,9'u lise, %4,9'u ise okul öncesi düzeyinde eğitim veren resmi okullarda görev yapmaktadır. Katılımcı öğretmenlerin mesleki tecrübe süreleri 1 yıl ile 40 yıl arasında değişmektedir. Ortalama tecrübe süresi ise 13,51±8,06 yıldır.

Öğretmenlerin %65,4'ü çocuk cinsel istismarı hakkındaki bilgi düzeylerini orta düzey olarak belirtirken, %30,7'si yüksek düzey, %3,9'u ise düşük düzey olarak ifade etmektedir. %61,7'si daha önce çocuk cinsel istismarı ile ilişkili herhangi bir eğitim almadığını, %38,3'ü ise bu konuda eğitim aldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %92,1'i meslek hayatları boyunca çocuk cinsel istismarına ilişkin herhangi bir bildirimde bulunmadıklarını, %7,9'u ise çocuk cinsel istismarı bildirimini yaptıklarını belirtmişlerdir. Cinsel istismar bildiriminde bulunan öğretmenlerin branşlarına ve cinsel istismar bildirimi yapılan çocukların yaş ve cinsiyet bilgilerine Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Çocuk Cinsel İstismarı Bildirimlerine Yönelik Bilgiler

<i>Çocuğun Cinsiyeti</i>	<i>n</i>	<i>%</i>
Kız	28	87,5
Erkek	4	12,5
<i>Çocuğun Yaşı</i>		
8 Yaş	1	3,1
9 Yaş	1	3,1
10 Yaş	4	12,5
11 Yaş	1	3,1
12 Yaş	7	21,9
13 Yaş	5	15,6
14 Yaş	5	15,6
15 Yaş	6	18,8
16 Yaş	1	3,1
17 Yaş	1	3,1
<i>Bildirimde Bulunan Öğretmenin Branşı</i>		
Yabancı Dil	2	6,3
Türkçe ve Edebiyat	4	12,5
Matematik	3	9,4
Rehberlik	16	50
Sınıf	2	6,3
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	3	9,4
Diğer	2	6,3

Tablo 3 incelendiğinde toplam 32 öğretmenin çocuk cinsel istismarı bildiriminde bulunduğu ve bildirimde bulunulan çocukların %87,5'inin kız %12,5'inin ise erkek olduğu görülmektedir. Ayrıca istismar bildiriminde bulunulan çocukların yaşları 8 ve 17 arasında değişkenlik göstermektedir. Bu çocukların %21,92'u on iki, %18,8'i on beş, %15,6'sı on dört, %15,6'sı on üç, %12,5'i on, %3,1'i on yedi, %3,1'i on altı, %3,1'i on bir, %3,1'i dokuz, %3,1'i ise sekiz yaşındadır.

Çocuk cinsel istismarı bildiriminde bulunulan öğretmenlerin %50'lik kısmını rehberlik öğretmenleri oluşturmaktadır. Rehberlik öğretmenlerinin ardından bildirimde bulunulan öğretmenlerin branşlarını %12,5 Türkçe/Türk Dili ve Edebiyatı, %9,4 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %9,4 Matematik, %6,3 Yabancı Dil ve %6,3 diğer branşlardan öğretmenler oluşturmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma için Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun 21.06.2023 tarih ve 2023/199 sayılı Onayı ile Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 01.09.2023 tarih ve 82644327 sayılı Valilik Onayı alınmıştır. Veriler alınan bu izinlerin ardından, 2023 yılı Eylül ayında çevrimiçi anket aracılığıyla toplanmıştır. Anketler öğretmenlere çeşitli mesajlaşma uygulamalarında bulunan gruplar aracılığıyla ulaştırılmıştır. Yeterli örneklem büyüklüğüne ulaşılmamasının ardından anket cevaplandırmaya kapatılmıştır. Çalışmaya toplam 417 kişi katılmış olup 10 katılımcının demografik bilgilerindeki yanlış ve eksiklikler sebebiyle bu veriler araştırmaya dahil edilmemiştir. Toplam 407 katılımcının verileri kodlanarak SPSS 26 programına aktarılmıştır. Yapılan normal dağılım incelemesi neticesinde skewness ve kurtosis değer aralıklarının -1,5 - +1,5 arasında olduğu görülmüş ve analizler için parametrik testler tercih edilmiştir. Tanımlayıcı bilgiler için frekans ve betimleyici analizlerin yanı sıra sürekli değişkenler için Pearson korelasyon testi, iki kategorili değişkenler için bağımsız gruplar t-testi, üç ve daha fazla kategoriye sahip veriler için ise tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Ölçek alt boyutlarında bazı değişken kategorilerinde normal dağılımdan sapma ve alt boyut maddelerinde Cronbach's α değerinin düşük olması sebebiyle alt boyut puanlarına ilişkin yalnızca betimleyici analizler yapılmış olup değişkenlere yönelik ilişkisel analizler ÖÇCİBYTÖ toplam puanı üzerinden yapılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bulgularında ilk olarak öğretmenlerin, ÖÇCİBYTÖ'nden aldıkları puanların betimleyici analizlerine yer verilmiştir. Ardından ölçek toplamından alınan puanlar çeşitli değişkenler açısından incelenmiş ve bu bulgular araştırmanın alt amaçlarıyla paralel biçimde ayrı ayrı tablolarda sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ ve Alt Boyutlarından Aldıkları Puan Ortalamaları

Ölçek Alt Boyutları	<i>n</i>	$\bar{x}\pm ss$	<i>min</i>	<i>max</i>
Raporlama Rolüne Bağlılık	407	23,08±3,32	10	25
Raporlamaya Sistemin Etkili Yanıt Vereceğine Güvenme	407	11,34±2,23	5	15
Raporlamanın Sonucu Hakkında Endişelenme	407	19,39±3,52	7	25
ÖÇCİBYT Ölçeği Toplam Puanı	407	53,82±6,30	31	65

Tablo 4'te öğretmenlerin, ÖÇCİBYTÖ toplam boyutundan ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin veriler yer almaktadır. Buna göre öğretmenlerin ölçek toplamından aldıkları puan 53,82±6,30'dur. Raporlama rolüne bağlılık alt boyutundan 23,08±3,32, raporlamaya sistemin etkili yanıt vereceğine güvenme alt boyutundan 11,34±2,23, raporlamanın sonucu hakkında endişelenme alt boyutundan alınan puan ise 19,39±3,52'dir.

Tablo 5. Öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ Puanının Cinsiyet ve Yaş Değişkenlerine Göre İncelenmesi

Cinsiyet	<i>n</i>	$\bar{x}\pm ss$	<i>t</i>	<i>p</i>
Kadın	230	52,82±6,47	-3,694	0,000*
Erkek	177	55,11±5,84		

<i>ÖÇCİBYTÖ Toplam Puanı</i>		
<i>Yaş</i>	<i>r</i>	<i>p</i>
	0,009	0,852

*p<0,001

Tablo 5. incelendiğinde öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ puanları ve öğretmenlerin yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$). Ancak öğretmenlerin cinsiyetleri ve ÖÇCİBYTÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($t=-3,694$, $p=0,000$). Buna göre erkek öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ puanının ($55,11\pm5,84$) kadın öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ puanından ($52,82\pm6,47$) istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 6. Öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ Puanının Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

<i>Medeni Durum</i>	<i>n</i>	$\bar{x}\pm ss$	<i>F</i>	<i>p</i>
Bekar	74	52,99±6,65	1,030	0,358
Evli	315	54,06±6,13		
Boşanmış/Eşi Vefat Etmiş	18	53,82±30		
<i>Çocuk Durumu</i>				
Çocuğu Var	288	54,10±6,25	1,409	0,160
Çocuğu Yok	119	53,13±6,40		
<i>ÖÇCİBYTÖ Toplam Puanı</i>				
<i>Çocuk Sayısı</i>	<i>r</i>	<i>p</i>		
	0,006	0,904		

Tablo 6 incelendiğinde öğretmenlerin medeni durumları, çocuk sahibi olup olmaması durumu ve eğer çocuk sahibi ise çocuk sayısı gibi demografik değişkenlerle ÖÇCİBYTÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı sayılabilecek düzeyde bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 7. Öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ Puanının Görevlerine İlişkin Değişkenlere Göre İncelenmesi

<i>Branş</i>	<i>n</i>	$\bar{x}\pm ss$	<i>F</i>	<i>p</i>
Sınıf	114	53,89±6,34	1,764	0,073
Matematik	41	53,02±5,88		
Yabancı Dil	37	55,61±5,56		
Okul Öncesi	34	53,44±5,72		
Türkçe ve Edebiyat	31	52,10±7,63		
Rehberlik	28	57,00±4,25		

Fen Bilimleri	27	53,19±5,14		
<i>Branş</i>	<i>n</i>	$\bar{x} \pm ss$	<i>F</i>	<i>p</i>
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	26	52,58±6,12		
Sosyal Bilimler	25	52,60±7,40		
Diğer	44	54,14±7,14		
<i>Görev Yapılan Okulun Eğitim Seviyesi</i>	<i>n</i>	$\bar{x} \pm ss$	<i>F</i>	<i>p</i>
Okul Öncesi	20	52,40±6,30	0,976	0,404
İlkokul	152	54,34±6,04		
Ortaokul	162	53,82±6,54		
<i>Görev Yapılan Okulun Eğitim Seviyesi</i>	<i>n</i>	$\bar{x} \pm ss$	<i>F</i>	<i>p</i>
Lise	73	53,82±6,30		
<i>ÖÇCİBYTÖ Toplam Puanı</i>				
<i>Mesleki Tecrübe (Yıl)</i>	<i>r</i>	<i>p</i>		
	0,002	0,968		

Tablo 7’de öğretmenlerin branşları, görev yaptıkları okulun eğitim seviyesi ve mesleki tecrübe süresi gibi mesleki değişkenlerle ÖÇCİBYTÖ puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analizler neticesinde öğretmenlerin belirtilen mesleki değişkenlerle ÖÇCİBYTÖ puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı sayılabilecek düzeyde bir ilişkiye rastlanmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 8. Öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ Puanının Çocuk Cinsel İstismarı Değişkenlerine Göre İncelenmesi

<i>Çocuk Cinsel İstismarı Bilgi Düzeyi</i>	<i>n</i>	$\bar{x} \pm ss$	<i>F</i>	<i>p</i>	<i>Anlamlı Fark</i>
Düşük	16	51,31±9,34	7,035	0,001*	Y>O***
Orta	266	53,20±6,07			Y>D***
Yüksek	125	53,82±6,01			
<i>Daha Önce Çocuk Cinsel İstismarı ile İlgili Eğitim Alma Durumu</i>	<i>n</i>	$\bar{x} \pm ss$	<i>t</i>	<i>p</i>	
Eğitim Almış	156	55,42±5,67	4,243	0,000*	
Eğitim Almamış	251	52,82±6,47			
<i>Meslek Hayatı Boyunca ÇCİ Bildirimi Durumu</i>	<i>n</i>	$\bar{x} \pm ss$	<i>t</i>	<i>p</i>	
Bildirimde Bulunmuş	32	56,00±5,50	2,049	0,041**	

*p≤0,001, **p<0,05, ***D: Düşük, O: Orta, Y: Yüksek

Tablo 8’de çocuk cinsel istismarına ilişkin bazı değişkenlerle ÖÇCİBYTÖ puanları arasındaki ilişki incelenmektedir. Meslek hayatı boyunca çocuk cinsel istismarı bildirimde bulunmuş öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ puanları (56,00±5,67), daha önce herhangi bir bildirimde bulunmamış meslektaşlarından (53,63±6,33) anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur (t=2,049, p=0,041). Öğretmenlerin çocuk cinsel istismarı bilgi düzeyleri ile ÖÇCİBYTÖ puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (F=7,035, p=0,001). Bu farklılığa göre çocuk cinsel istismarı bilgi düzeyinin yüksek olduğunu belirten öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ puanları bilgi düzeyini orta ve düşük olarak bildirenlerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Benzer şekilde, daha önce çocuk cinsel istismarına ilişkin herhangi bir eğitim aldığını belirten öğretmenlerin ÖÇCİBYTÖ puanları (55,42±5,67), eğitim almadıklarını belirten meslektaşlarından (52,82±6,47) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur (t=4,243, p=0,000).

4. Tartışma

Yapılan çalışmada elde edilen bulgular incelendiğinde;

- 1) Öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutum puanları ve öğretmenlerin yaşları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, çocuk cinsel istismarını bildirme konusunda erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlerden anlamlı derecede farklılaştığı gözlenmiştir. Bu durumun okullarda yaşandığı iddia edilen cinsel istismar vakalarının bildirilmesi konusunda erkek öğretmenlerin nispeten daha aktif rol almasının ve okullarda genelde idareci figürünün erkek olmasından kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.
- 2) Öğretmenlerin medeni durumları, çocuk sahibi olup olmama durumu ve sahip olunan çocuk sayısı gibi demografik değişkenlerle öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Literatüre bakıldığında medeni durum ve çocuk sahibi olup olmamanın istismarın bildirilmesinde değil çocukla adli görüşme yapılmasında anlamlı bir farklılığa yol açtığı görülmektedir. 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanununun 5/3.md’de aile mahkemelerinde görev yapacak meslek elemanlarında aranacak özellikler içinde evli ve çocuk sahibi olmak tercih sebeplerinden biri olarak ortaya konulmuştur (Mevzuat, 2024). Bu durum evli ve çocuklu olmanın çocuklarla iletişimi kurmayı kolaylaştırabileceği ve böylelikle mağdur çocuktan daha fazla bilgi almayı sağlayabileceğine ilişkin düşüncenin kanunlarımız tarafından da kabul gördüğünü düşündürmektedir.
- 3) Öğretmenlerin branşları, görev yaptıkları okulun eğitim seviyesi ve mesleki tecrübe süresi gibi mesleki değişkenlerle çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu durum literatür bilgisi ile uyumlu görünmemektedir. Şöyle ki; Gülçin ve Orhan (2022) istismar mağduru çocukla görüşmenin her zaman bu alanda eğitilmiş ve tecrübeli biri tarafından yapılması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca Adalet Bakanlığı tarafından adliyelerde kurulan Adli Görüşme Odalarının yapısı içinde çocukla tecrübeli meslek elemanı aracılığıyla çocuk dostu bir ortamda görüşmenin yapılması hususuna yer verildiği görülmektedir (Batman ve Gökçearslan, 2023). Bu durum mesleki tecrübenin cinsel

istismarın fark edilmesi ve ilgili yerlere bildirilmesinde de önemli bir rol oynayacağını düşündürmektedir.

- 4) Meslek hayatı boyunca çocuk cinsel istismarı bildiriminde bulunmuş öğretmenlerin çocuk cinsel istismarını bildirmeye yönelik tutum puanları daha önce herhangi bir bildirimde bulunmamış meslektaşlarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Bu durumun eğitimle ilgili olabileceği düşünülmektedir. Şöyle ki literatürde çocuk istismarı alanında çalışacak meslek elemanlarının bu alanda eğitimden geçmiş olması gerektiği belirtilmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu Lanzarote Sözleşmesinde de buna açıkça yer verildiği görülmektedir (Batman ve Gökçearsan, 2023). Bu nedenle çocuk istismarı alanında eğitim görmüş öğretmenlerin cinsel istismarı bildirmeye yönelik tutumlarının eğitim almamış öğretmenlere nazaran daha yüksek çıktığı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra daha önce cinsel istismar mağduru bir çocukla ilgili bildirimde bulunmuş, bu konuda aktif rol almış öğretmenlerin benzer bir istismar vakasının yaşanması durumunda daha hassas bir yaklaşım içinde hareket edecekleri ve bildirimde bulunma hususunda daha çok sorumluluk hissedecekleri düşünülmektedir.
- 5) Öğretmenlerin çocuk cinsel istismarı bilgi düzeyleri ile cinsel istismarı bildirmeye yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun literatür bilgisiyle uyumlu olduğu düşünülmektedir. Cinsel istismar mağduru çocuklarla ilgili nasıl bir adli prosedür izlenmesi gerektiğini ve ne tür önlemler alınması gerektiğini bilen öğretmenlerin çocuk cinsel istismar vakalarını bildirme konusunda daha aktif bir rol üstlenecekleri öngörülmektedir. Bunun yanı sıra ülkemizde öğretmen adayları üzerinde yapılan Dilsiz ve Mağden (2015), Donat-Bacıoğlu ve Kaya'nın (2020) çalışmalarında cinsel istismarı bildirme konusunda eğitim alan ve daha önce bu durumu bildirmiş öğretmen adaylarının diğerlerine göre daha çok cinsel istismar durumunu ilgili birimlere bildirdiği görülmüştür.

Amerikan Psikoloji Birliği (2002), çocuk ihmal ve istismarının psikolojik ve sosyal anlamda çocuğun sağlığını çok yönlü bir şekilde olumsuz etkileyen ciddi bir halk sağlığı sorunu olduğunu belirtmiştir. Uzmanlar çocuk ihmal ve istismarını tespit ve tedavi konusunda önemli sorunlarla karşılaşmaktadır. Öncelikle ihmal ve istismarın ortaya çıkarılması konusunda gerek çocuk gerek aile tarafından sorunun inkar edilmesi, saklanması söz konusu olmaktadır. Burada öğretmenlere hem sorunun tespiti hem de aile ve çocuğun durumla ilgili bilinçlendirilmesinde büyük bir rol düşmektedir. Ülkemizde yapılan çalışmalarda maalesef öğretilerin de bu konuda yeterli düzeyde bilgi sahibi olmadığı ve/veya bu meseleye herhangi bir şekilde dahil olmak istemedikleri görülmektedir (Çatık ve Çam, 2006; Dereobalı, Çırak-Karadağ ve Sönmez, 2013; Dilsiz ve Mağden, 2015; Özyürek ve Çetin, 2018; Donat-Bacıoğlu ve Kaya, 2020; Savi-Çakar ve Yazıcı- Okuyan, 2017). Genelde çocuk cinsel istismarına yönelik eğitimlerin büyük illerde ve şehir merkezlerinde yapıldığı bilindiğinden kırsal kesimlerde görev yapan öğretmenlerin bu tür eğitimlere katılma şansının nispeten daha az olduğu düşünülmektedir. Ör. Adalet Bakanlığının Adli Görüşme Odalarına yönelik eğitimi 2017-2018 yıllarında Antalya'da gerçekleştirilmiş ve bu eğitime 500'ün üzerinde personel katılmıştır (Batman ve Gökçearsan, 2022). Bu durumdan mütevellit öğretmenlerin konu hakkında bilgilendirilmeleri konusunda çalışmalar yapılması çok büyük bir önem arz etmektedir. Özellikle kırsal kesimde ve şehirlerde düşük sosyo-ekonomik gelir düzeyinde olan insanların yaşadığı bölgelerde çalışan öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarının tespiti ve ilgili birimlere bildirilmesi konusunda bilgilendirilmeleri, bildirilmemesi konusundaki yasal yaptırımları konusunda Milli Eğitim Müdürlükleri'nde belirli aralıklarla eğitime

alınması sorunun tespiti ve sorunun çözümü konusunda yasal ve toplumsal bir zorunluluk olarak karşımızda durmaktadır.

5. Sonuç ve Öneriler

Çocuğun cinsel istismarı olgusu Türkiye’de son yıllarda üzerinde en çok durulan sorunlardan birisidir. Türkiye İstatistik Kurumunun yayınladığı veriler cinsel istismar mağduru çocukların sayısında son yıllarda bir artış olduğunu göstermektedir. Böylesine hassas bir sorunla ilgili mücadelede kurumlar arası iş birliğine üst düzeyde ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu kurumlar içinde okulların ayrı bir önemini olduğuna inanılmaktadır. Okul çağında olan çocuklar eğitim dönemi içerisinde sürekli olarak öğretmenler ile iç içe olmakta, kendileriyle iletişim kurmaktadır. Bu durum olası cinsel istismar vakalarında öğretmen desteğini almanın önemini ortaya koyar niteliktedir. Çocuklarda istismar sonucu oluşabilecek davranış değişikliklerini vaktinde fark edecek öğretmenlerin çocukla sağlıklı bir şekilde iletişim kurmalarının ve çocukların istismar öykülerini vaktinde kolluk kuvvetlerine ihbar etmelerinin, gerek istismarcıların vaktinde yakalanması ve adli işlemlerin başlatılması, gerekse çocukta oluşabilecek çoklu travmatizasyonların önüne geçilmesinde oldukça önemli katkılar sunacağına inanılmaktadır.

Öğretmenlerin olası bir cinsel istismar vakasında nasıl hareket edeceğini bilmesi ve kolluk kuvvetlerini arayarak ihbarda bulunması bu konuda belirli bir bilgiye sahip olmayı gerektirmektedir. Türkiye’de her okulda rehberlik öğretmenin olmadığı ve henüz okullarda gelişmiş ülkelerde yaygın olarak hizmet veren okul sosyal hizmeti uygulamasının bulunmadığı bilinmektedir. Bu durum öğretmenlerin cinsel istismar vakalarındaki rollerini çok daha kritik hale getirmektedir. Öğretmenlerin eğitim müfredatı dışında bu hassas sorunla ilgili desteklerinin alınması bu konuyla ilgili kendilerine verilecek eğitimle mümkün olabilecektir. Afyon ilinde gerçekleştirilen bu araştırmada öğretmenlerin % 61.7’si daha önce çocuk cinsel istismarı konusunda herhangi bir eğitim almadığını, %92.1’i mesleki yaşamları boyunca hiç cinsel istismar konusunda bir ihbarda bulunmadığını beyan etmiştir. Bu durum öğretmenlerin önemli bir kısmının çocuğun cinsel istismarı konusunda yeterli eğitime sahip olmadığını göstermektedir.

Cinsel istismar vakaları çoğunlukla mağduru ve istismarcının dışında başka görgü tanığının olmadığı ve vakaların ortaya çıkarılmasında çocuk beyanının oldukça önemli olduğu adli olaylar olarak nitelendirilmektedir. Cinsel istismar vakalarında mağdur çocukların kimi zaman yakın çevrelerinin baskısı, tehdidi, kendilerine inanılmayacağını düşünmesi ve istismarcıyı koruma refleksi vb. nedenlerle yaşadıkları istismarı adli birimlere anlatmadığı, bu durumun mağdur çocuklarda çoklu istismara ve yeni kurbanlara ve takiben istismarcıların aramızda serbestçe dolaşmasına yol açtığı bilinmektedir. Türkiye’de geleceğin teminatı olan çocukların her türlü tehlikede olduğu gibi cinsel istismara karşı korunmasında kurumlar arası iş birliğine ihtiyaç vardır. Bu noktada okullarda görev yapan öğretmenlerin bu alanda eğitilmelerinin sorunun çözümüne katkı sunacağı düşünülmektedir.

Çocuğun cinsel istismarının önlenmesine ilişkin diğer öneriler aşağıda sunulmuştur.

-Öğretmen yetiştiren lisans programlarında çocuk cinsel istismarını tespit etme, ilgili birimlere durumu bildirme vb. gibi konularda eğitilmeleri önemlidir. Ülkemizde yapılan araştırmalarda (Çatık ve Çam, 2006; Dereobalı, Çırak-Karadağ ve Sönmez, 2013; Dilsiz ve Mağden, 2015; Özyürek ve Çetin, 2018; Donat-Bacıoğlu ve Kaya, 2020; Savi-Çakar ve Yazıcı-Okuyan, 2017) bu konuda ciddi bir yetersizlik olduğu ve bunun üzerine gidilmesi gerektiği görülmüştür. Bunun yanı sıra:

- Okullarda öğretmenlerin çocuk cinsel istismarı konusunda düzenli olarak hizmet içi eğitimden geçirilmeleri ve bazı eğitimlere velilerin dahil edilmesi;
- Özellikle istismarcıların çocuklara sosyal medya üzerinden ulaştıkları bilindiğinden çocukların bu konuda bilgilendirilmeleri ve çocuk dostu uygulamaların güncellenerek çocukların ve velilerin internet ortamında kullanımına sunulması;
- Her okulda en az bir rehberlik öğretmenin görev yapmasının sağlanması ve her ilçede bir rehberlik araştırma merkezinin kurulması;
- Gelişmiş ülkelerde yaygın olarak bulunan “okul sosyal hizmeti” uygulamasının bir an önce okullarda başlatılması ve sosyal hizmet birimlerinde farklı disiplinlerden meslek elemanlarının görevlendirilmesi;
- Çocukların okul içinde eğitim almalarının çocukların korunması adına daha uygun olduğu bilindiğinden hali hazırda uygulamada olan “açık öğretim” uygulamasının kaldırılması hususunun yetkililerce değerlendirmeye alınmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Bu çalışma 21.06.2023 tarih ve 2023/199 sayılı Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onay Belgesi ile bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Yazarların Makaleye Olan Katkıları

Araştırmanın yazarları araştırmaya ilişkin tüm süreçlere eşit düzeyde katkı sunmuştur

Destek Beyanı

Araştırma herhangi bir kurum veya kuruluş tarafından desteklenmemiştir.

Çıkar Beyanı

Makalenin yazarları arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Akyüz, E. (2013). *Çocuk hukuku. Çocukların hakları ve korunması*. Ankara: Pegem.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2012). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*. (Geliştirilmiş 7. Baskı). Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- American Psychological Association (APA). (2002). *Violence and the family: Report of the american psychological association presidential task force on violence and the family*. Washington, DC.
- Aydın, M. (2018). *Çocukların cinsel istismarı*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Azzopardi, C., Alaggia, R. ve Fallon, B. (2018). From Freud to feminism: Gendered constructions of blame across theories of child sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 27(3), 254-275.
- Bağ, A. ve Alşen, S. (2016). Çocuğun cinsel istismarının değerlendirilmesinde yeni model: çocuk izlem merkezleri. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi*, 1, 9-14.
- Batman, H. ve Gökçearslan, E. (2023). The current situation of investigative interviewing of children in the UK and Turkey. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 23(60), 545-561.

- Batman, H. ve Gökçearslan E. (2023). The evaluation of justice system actors on forensic interviews with children victims of sexual abuse. *OPUS Journal of Society Research*, 20, 969-983.
- Batman, H. ve Gökçearslan E. (2022). Çocuğun cinsel istismarında adli görüşme. Seçkin.
- Bayrak, N. G., Gürhan, N. ve Karakaş, D. (2021). Türkiye’de çocuk izlem merkezleri, adli görüşme süreci ve hemşirelerin rol-sorumlulukları. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 37(3), 217-222.
- Brubacher, S. P., Malloy, L. C., Lamb, M. E. ve Roberts, K. P. (2013). How do interviewers and children discuss individual occurrences of alleged repeated abuse in forensic interviews?. *Applied cognitive psychology*, 27(4), 443-450.
- Bulut, S. (2007). Çocuk cinsel istismarı hakkında bir derleme. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 3(28), 139-156.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (Geliştirilmiş 11. Baskı). Ankara: Pegem.
- Creswell, J. W. ve Creswell, J. D. (2021). *Araştırma tasarımı: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev. E. Karadağ). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Çatık, A. E. ve Çam, O. (2006). Hemşire ve ebelerin çocuk istismarı ve ihmalinin belirti ve risklerini tanıma düzeylerinin saptanması. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 22(2), 103-119.
- Dereobalı, N., Karadağ, S. Ç. ve Sönmez, S. (2013). Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocuk istismarı ihmali şiddet ve eğitimcilerin rolü konusundaki görüşleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 14(1), 50-66.
- Dilsiz, H. ve Mağden, D. (2015). Öğretmenlerin çocuk istismar ve ihmali konusunda bilgi ve risk tanıma düzeylerinin tespit edilmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 2.
- Dolunay-Sarıca, A. ve Coşkun, U. H. (2020). Cinsel istismar olgularında adli görüşme odalarının kullanımı: Hâkim, avukat, uzman ve mağdur görüşleri. *Journal of Penal Law and Criminology*, 8(1), 1-26.
- Donat-Bacıoğlu, S. ve Kaya, Z. (2020). Öğretmen adaylarının çocuk istismar ve ihmaline ilişkin bilgi düzeyleri ile çocuğa yönelik cinsel istismarı bildirme tutumlarının incelenmesi. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi (YYU Journal of Education Faculty)*, 17(1), 894-929.
- Koç, S., Ekşi, H. ve Türk, T. (2020). Psychometric properties of teachers' attitudes toward reporting child sexual abuse scale: Turkish form. *Elementary Education Online*, 19(1), 173-182. <http://doi.org/10.17051/ilkonline.2020.649372>.
- Kök, A. N. (2006). Çocuğun Cinsel İstismarında Adli Tıp Uygulamaları. *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(3-4), 3-13.
- Lamb, E. M., Sternberg, J. K., Orbach, Y., Hershkowitz, I. ve Esplin, W. P. (2020). Forensic interviews of children. In Memon, A., Bull, R. (Eds). *Handbook of psychology of interviewing*. (253-278). New York: Wiley.

- Mevzuat. (2024). Aile mahkemelerinin kuruluş görev ve yargılama usullerine dair kanun. (4787). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=4787&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
Erişim tarihi: 20.01.2024.
- Orhan, G. ve Erden, H. G. (2022). Reliability of forensic interview with child victims of sexual abuse in Türkiye. *Current Approaches in Psychiatry/Psikiyatride Guncel Yaklasimlar*, 14(4).
- Özyürek, A. ve Çetin, A. (2018). Aile hekimi ve öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı konusundaki görüş ve tutumları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 436-453.
- Polat, O. (2021). *Tüm boyutlarıyla çocuk istismarı*. Ankara: Seçkin.
- Powell, B. M. ve Barnett, M. (2015). Elements underpinning successful implementation of a national best-practice child investigative interviewing framework. *Psychiatry, Psychology and Law*. 3, 368-377.
- Salehi, P., Hassan, S. Z., Lammerse, M., Sabet, S. S., Riiser, I., Roed, R. K., Johnson, M. S., Thambawita, V., Hicks, S. A., Powell, M., Lamb, M. E., Baugerud, G. A., Halvorsen, P. ve Riegler, M. A. (2022). Synthetizing a talking child avatar to train interviewers working with maltreated children. *Big Data Cogn. Comput.*, 6(2), 1-22 <https://doi.org/10.3390/bdcc 6020062>.
- Savi-Çakar, F. ve Yazıcı-Okuyan, H. (2017). Öğretmen adaylarının çocuk istismarı ve ihmeline ilişkin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 250-275.
- Şahin, F. ve Beyazova, U. (2001). Çocuğun şiddetten korunma hakkı. *Milli Eğitim Dergisi*, (151), 90-94.
- Türk Ceza Kanunu (TCK). (2004). 25611 sayılı Resmi Gazete. Erişim: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5237&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. (1982). 17863 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete. Erişim: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709.pdf> Erişim tarihi: 08.11.2023.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2022). *Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri, 2021*. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Güvenlik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2021-45586> Erişim tarihi: 21.10.2023.
- Ulukol, B., Kahilogulları, A., Torunoglu, M. A., Kocak, O. F., Oral, R., Yüksel, F., Celik, S. ve Akdag, R. (2013). A new project; a structured child protection service in Turkey. *International congress of pediatrics*, 24-29 Ağustos 2013, Australia: Melbourne
- Walsh, K., Mathews, B., Rassafiani, M., Farrell, A. ve Butler, D. (2010). Teachers' attitudes toward reporting child sexual abuse: problems with existing research leading to new scale development. *Journal of Child Sexual Abuse*, 19(3), 310-336. <http://doi.org/10.1080/10538711003781392>.
- Yaşat-Aksay, E., ve Kar, H. (2022). Pediatride adli olgu olarak bildirim gereken konular. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 15(Özel Sayı-1), 94-100.

Extended Summary

Children are inherently more vulnerable to risks than adults. In daily life, children often face mistreatment. Especially the phenomenon of sexual abuse is considered one of the problems that most affects and traumatizes children. There are many factors that affect children being victims of sexual abuse. Among these, the child's age and developmental characteristics, disability, the presence of step-parents in the family, single parenthood as a result of divorce, excessive and strict discipline methods used in the family, and the presence of alcohol-substance addiction among family members are considered to increase the risk of sexual abuse. There is an increase in the number of children who are victims of sexual abuse in Türkiye, as in the rest of the world. This increase particularly brings to the fore the issue of protecting children against sexual abuse. In cases of sexual abuse, the fact that there are no other eyewitnesses other than the child and the perpetrator in the environment where this action takes place increases the importance of the child's statement. As in every judicial case, in cases of sexual abuse, the victim, his relative or an official must report it to the police or gendarmerie. Failure to report sexual abuse to law enforcement for any reason causes such incidents to remain secret and the perpetrator to walk among us freely. Children who are victims of sexual abuse sometimes tell their teachers about this traumatic event they experienced at school. It is thought that the bond that teachers establish with children plays a very important role in this. It is a legal obligation for the teacher who receives this information to report this situation to law enforcement as soon as possible. According to Article 279/1 of the Turkish Penal Code (TCK), it is stated that a public official who is negligent or late in reporting this situation to the judicial units, even though he/she has learned as part of his/her duty that a crime requiring prosecution and investigation has been committed, is punished with a prison sentence of six months to two years (TCK, 2004).

It is thought that having counselors in schools facilitates the process of reporting sexual abuse experienced by children, because counselors generally have more information than other teachers about how child sexual abuse should be reported to the judicial authorities. However, today, there is no guidance service or counselor in every school in Türkiye. This situation brings to mind the question of whether teachers in schools have sufficient knowledge about reporting child sexual abuse. The aim of the research conducted on teachers working in schools in Afyonkarahisar province was to examine teachers' attitudes towards reporting child sexual abuse in terms of various variables. Two tools were used while collecting data. The first is the personal information form developed by the researchers. The second is a survey form containing Teachers' Attitudes Towards Reporting Child Sexual Abuse Scale. This form was developed by Walsh et al. in 2010 and adopted into Turkish by Koç et al. in 2020.

According to the information obtained from the website of the Provincial Directorate of National Education of Afyonkarahisar, a total of 8,713 teachers work in Afyonkarahisar province. Teachers working in pre-schools, primary schools, secondary schools and high schools affiliated with the provincial directorate of national education were included in the research. The total number of teachers participating in the research was 417. However, ten teachers were not included in the research evaluation because their demographic information was missing or written incorrectly. 56.5% of the teachers participating in the research were women and 43.5% were men. 77.4% of the teachers participating in the research are married and 18.2% are single. 4.4% were divorced from their spouse or their spouse passed away. 70.8% of the participating teachers have children. The number of children they have varies between 1 and 6.

Research data were evaluated using the SPSS data analysis program. The results obtained after the evaluation are as follows: No significant result was found between teachers' attitude scores towards reporting child sexual abuse and their ages. In addition, it has been determined that male teachers are more active in reporting sexual abuse cases than female teachers. It is thought that this situation is due to the fact that administrators in schools generally consist of male teachers.

No significant relationship was found between teachers' demographic differences such as their marital status, whether they have children or not, and the number of children they have, and their attitudes towards reporting sexual abuse to law enforcement. When the literature is examined, it is seen that marital status and having or not having children cause a significant difference in the number of forensic interviews with children. It is thought that professionals who are married and have children

communicate with the child more easily and receive more information about the alleged abuse during the forensic interview compared to those who are single.

No significant statistical results were found between the subject of the teachers, their tenure, the education level of the school they work in, and their attitude scores towards reporting child sexual abuse. This situation is not compatible with literature information. When looking at the literature, it is stated that professional experience plays an important role in detecting sexual abuse and reporting it to law enforcement. It has been determined that there is a significant relationship between teachers' knowledge levels about child sexual abuse and their attitudes towards reporting sexual abuse. This situation is thought to be compatible with literature information. It is thought that teachers who have the necessary knowledge about children who are victims of sexual abuse and the legal procedure will be more active in reporting child sexual abuse.